

MINISTERIJOS VEIKLOS SKAIDRUMO IR GALIMŲ KORUPCIJOS RIZIKŲ APRAIŠKŲ APKLAUSOS REZULTATAI

I DALIS INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ

2026 m. gegužės mėn. Žemės ūkio ministerija (toliau – Ministerija) inicijavo ir atliko Ministerijos veiklos skaidrumo ir galimų korupcijos rizikų apraiškų įvertinimo apklausą (toliau – Apklausa). Apklausa siekta gauti įvairių tikslinių grupių respondentų nuomonę apie Ministerijos veiklos skaidrumą bei galimas korupcijos rizikų apraiškas. Išgirsti tiek su Ministerija tiesiogiai bendradarbiavusių, tiek neturėjusių santykio asmenų įžvalgas, padėsiančias ateityje planuoti ir vykdyti korupcijos prevencijos priemones.

Informacija apie vykdomą apklausą pavišinta ŽŪM interneto svetainėje (2026-05-06)¹, ŽŪM facebook paskyroje 2026-05-06 (socialinių tinklų lankytojams). Taip pat parengtas raštas² pagrindiniams, daugiausia narių jungiančioms ŽŪM veiklos srities veikiančioms asociacijoms³, kurių paprašyta prisidėti prie šios iniciatyvos – dalyvauti apklausoje bei pasidalyti apklausos anketos nuoroda su savo nariais.

II DALIS APKLAUSOS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

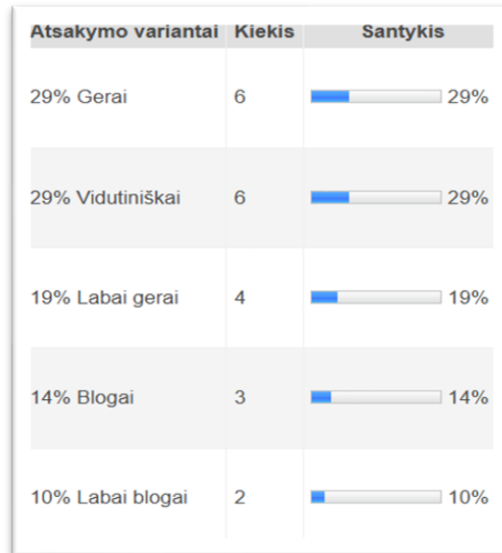
Nustatyta, kad anketą atsivertė **276** asmenys, o iki galo užpildė **21** apklausos dalyvis (toliau – respondentas), tai rodo labai žemą grįžtamojo ryšio rodiklį. Itin žemas respondentų įsitraukimas į apklausą (aktyvumas – 7,6 proc.) negali būti laikomi reprezentatyviu ar išsamiu tyrimu, nes statistiniu požiūriu 21 respondentas yra per maža imtis, kad būtų galima daryti bendras išvadas apie Ministerijos veiklos skaidrumo įvertinimą ar visų Ministerijos socialinių partnerių nuomonę. Tokio pobūdžio apklausos rezultatai vertintini kaip įžvalgų ir signalų rinkinys, parodantis aktyviausių respondentų poziciją bei, jų manymu, galimas korupcijos rizikos sritis.

¹ Prieiga: <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/kvieciame-ivertinti-zemes-ukio-ministerijos-veiklos-skaidruma-nXys/>.

² Ministerijos 2026 m. gegužės 7 d. raštas Nr. 2D-1464 „Dėl kvietimo dalyvauti apklausoje ir pasidalyti apklausos anketos nuoroda“.

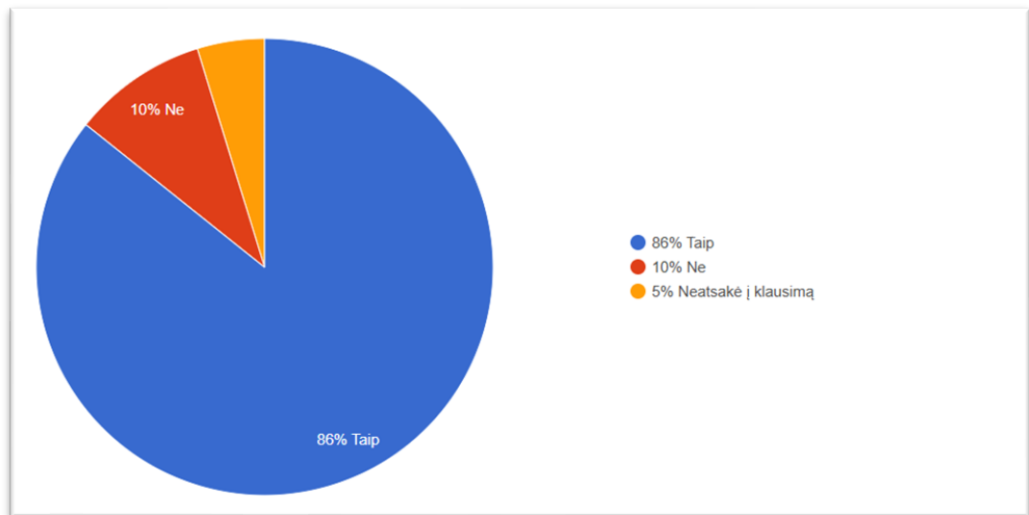
³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Lietuvos žemės ūkio taryba, Lietuvos pienininkų asociacija „Pieno centras“, Lietuvos paukštininkystės asociacija, Lietuvos grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociacija, Asociacija „Vidmarės“, Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacija, Nacionalinė akvakultūros ir žuvų produktų gamintojų asociacija, Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacija „Baltijos žvejas“, Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Lietuvos draudikų asociacija, Aplinkosaugos koalicija, Asociacija „Vietos veiklos grupių tinklas“, Lietuvos ekologinių ūkių asociacija, Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, Lietuvos kiaulių augintojų asociacija, Lietuvos mėsinių galvijų augintojų ir gerintojų asociacija, Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija, Lietuvos ūkininkų sąjunga.

1. Iš apklausos rezultatų nustatyta, kad **didžioji dalis tyrimo dalyvių (48 proc.) Ministerijos veiklos skaidrumą vertina teigiamai**, kas pridėjus neutraliai vertinančių respondentų poziciją sudaro 77 proc. Būtent tai atsispindi pirmo anketos klausimo „*Kaip vertinate Ministerijos veiklos skaidrumą?*“ atsakymų rezultatuose:

Vis tik Ministerijos veiklos skaidrumą 14 procentų apklaustųjų įvertino blogai, o 10 procentų – labai blogai. Tokiu atveju kas ketvirto apklausoje dalyvavusio respondento (24 proc.) nurodytas neigiamas vertinimas rodo išvelgtą skaidrumo trūkumą ir poreikį nuosekliai stiprinti korupcijos prevencijos priemones.

2. Iš antro anketos klausimo „*Ar per pastaruosius 12 mėnesių kreipėtės į Ministeriją Jums aktualių klausimų ir (ar) kitaip dalyvavote Ministerijos veikloje?*“ atsakymų rezultatų matyti, kad absoliuti dauguma tyrimo dalyvių (86 proc.) per paskutinius metus turėjo tiesioginį kontaktą su Ministerija arba aktyviai dalyvavo jos veikloje. Tai rodo, kad respondentų pateikti atsakymai remiasi realia asmenine patirtimi. Analizuojant respondentų įsitraukimą bei patirtį matyti, kad 86 proc. apklaustųjų per pastaruosius 12 mėnesių kreipėsi į Ministeriją jiems aktualiais klausimais arba kitu būdu dalyvavo jos veikloje. Šio klausimo atsakymai pasiskirstė taip:

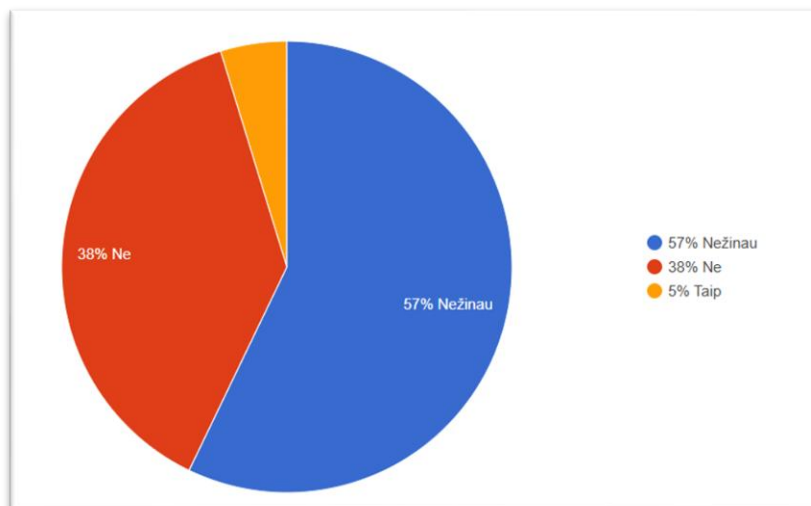

3. Apklausos dalyviai paklausti „*Kokiu klausimu kreipėtės ir (ar) dalyvavote Ministerijos veikloje?*“, nurodė šias pagrindines sritis:

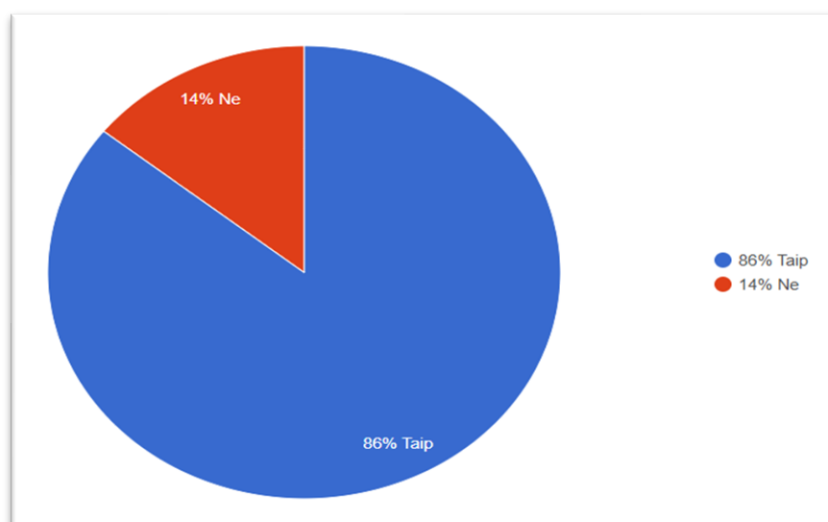
- 27 proc. – Kreipiausi dėl konsultacijos suteikimo;
- 24 proc. – Teikiau pasiūlymą keisti teisinį reguliavimą;
- 21 proc. – Dalyvavau (-u) Ministerijos darbo grupėje, komisijoje, komitete;
- 15 proc. – Buvau atvykęs į pasitarimą, susitikimą individualiu klausimu;
- 3 proc. – Teikiau skundą;
- 3 proc. – Teikiau prašymą;
- 3 proc. – Nesikreipiau;
- 3 proc. – Kita (įrašyti).

Atviroje šio klausimo komentaro skiltyje pateiktas teigiamas atsiliepimas dėl bendravimo su Ministerijos darbuotojais: „Kreipiausi dėl stichinio lietaus praėjusiais metais, labai maloniai visi bendravo, teikė pagalbą“.

4. Apklausos dalyviai buvo klausiami „*Kaip manote, ar Ministerijoje yra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima papildomai atlyginti?*“. Šio klausimo atsakymų visuma ir dominuojanti pozicija „Nežinau“ (57 proc.) rodo objektyvų respondentų atsargumą vertinant galimas korupcijos apraiškas, o pateikta 5 proc. teigiamų atsakymų indikacija signalizuoja apie galimai egzistuojančias pavienes korupcijos apraiškų rizikas. Šio klausimo atsakymai pasiskirstė taip:

5. Apklausos dalyviai buvo klausiami *Ar praneštumėte apie korupcijos atvejį Ministerijoje?*. Lentelėje atspindi apklaustųjų nepakantumas korupcijai, nes dauguma respondentų (86 proc.) nurodė, kad pasirengę pranešti apie galimus korupcijos atvejus Ministerijoje ir netoleruoja korupcijos:

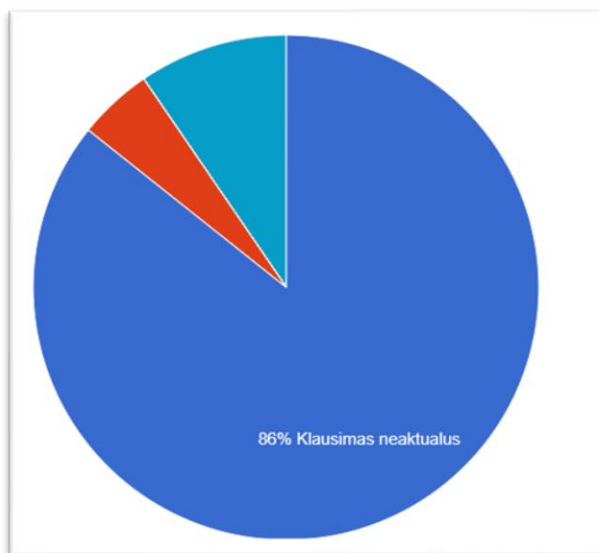

Paminėtina, kad šio klausimo apklausos metu gautas neigiamas 14 proc. rodiklis rodo, kad dalis respondentų nepraneštų apie galimą korupciją. Tokie duomenys atspindi 2025 m. spalio mėnesį Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ atliko tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2025“ rezultatus.⁴ Pagal šio tyrimo duomenis 19 proc. apklaustų gyventojų nurodė, kad per 12 mėn. nors ir susidūrė ar pastebėjo galimai korupcinio pobūdžio situaciją, tačiau iš jų apie tai praneštų tik 6 proc. susidūrusių. Būtent šios apklausos metu dalis respondentų nenorą pranešti apie tokius atvejus paaikškino baime dėl galimų padarinių, kiti mano, kad nėra prasmės pranešti arba galvoja, kad dėl to nebus nubausta.

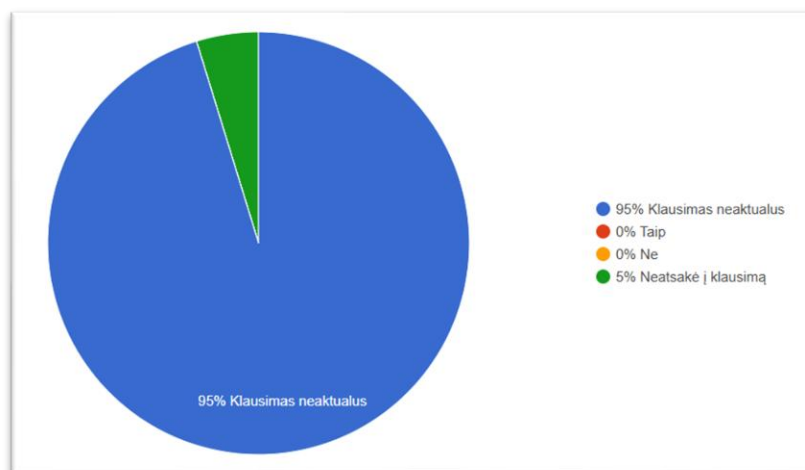
⁴ Prieiga: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>

6. Apklausos dalyviai buvo klausiami „Ar per pastaruosius 12 mėnesių teko Ministerijos darbuotojui duoti kyšį: pinigų, dovanų ar atsilyginti kitomis paslaugomis?“. Vertinant gautus atsakymus matyti reikšminga informacija, kad absoliučiai visi apklaustieji (100 proc.) per pastaruosius metus nebuvo patekę į situaciją, kurioje būtų davę neoficialų atlygį Ministerijos darbuotojams.

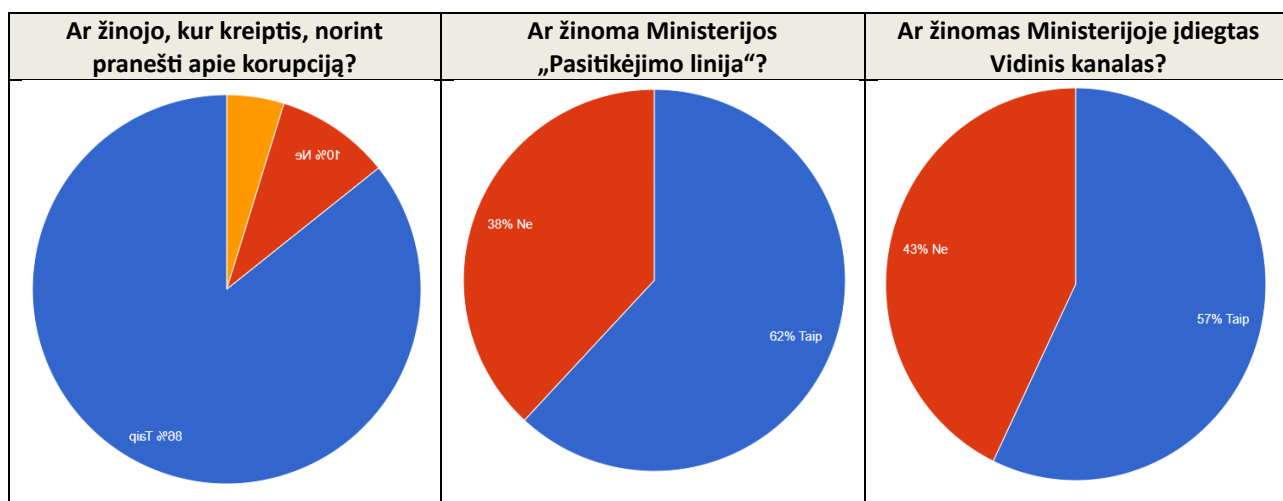
7. Apklausos dalyviai buvo klausiami „Jeigu teko duoti kyšį, kas buvo iniciatorius? Šiuo klausimu užtikrinta didžiosios daugumos respondentų pozicija, rodo, kad jie tiesiogiai nėra susidūrę su reikalavimu ar iniciatyva duoti kyšį. 10 proc. respondentų šį klausimą tiesiog praleido, o atsakyme „Kita“ pateiktas tekstas „Nemuno aušra“, parodo politinio arba galimai ironiško pobūdžio nuomonę, kuri nedetalizuota ir neatspindi aiškos tiesioginės korupcinės patirties. Šio klausimo atsakymai pasiskirstė taip:

8. Apklausos dalyviai buvo klausiami „Ar kyšio davimas padėjo išspręsti problemas, paspartino klausimo sprendimą ar pan.? Šio klausimo atsakymo duomenys visiškai koreliuoja su ankstesnio klausimo rezultatais (kur **0 proc.** nurodė davę kyšį) ir vienareikšmiškai patvirtina, kad respondentai neturi tiesioginės kyšininkavimo patirties Ministerijoje, o pats klausimas dėl korupcinio atlygio efektyvumo tyrimo kontekste yra neaktualus. Klausimo atsakymai pasiskirstė taip:

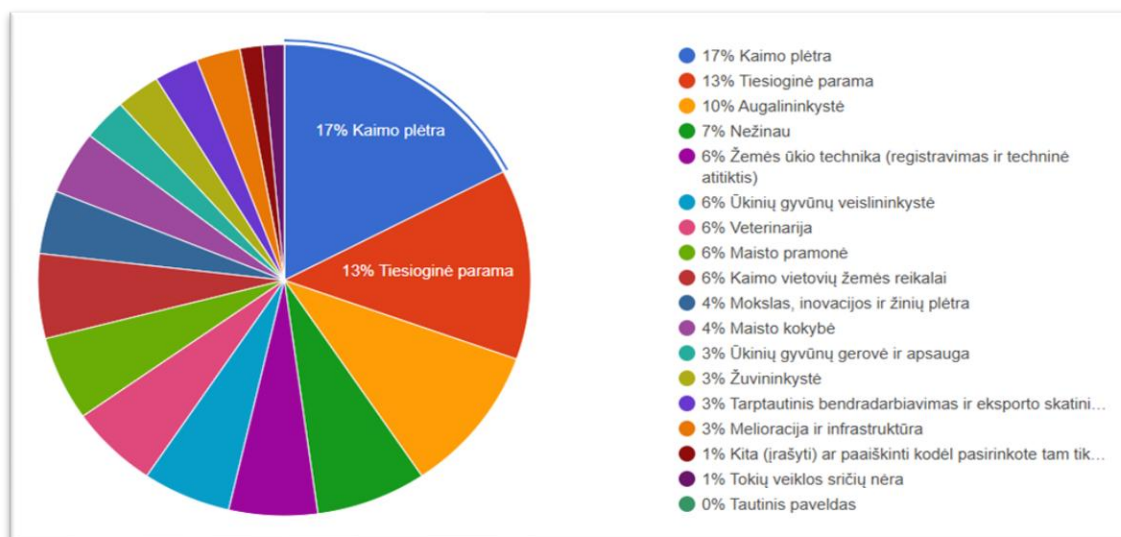

9. Klausimų, ar respondentai žino kur kreiptis dėl galimų korupcijos apraiškų atskleidžia egzistuojančias spragas, ir skatinimą toliau raginti būti pilietiškais, pranešti apie žinomą korupcinio pobūdžio Ministerijos darbuotojo neteisėtą veikimą. Ir tai susiję su respondentų nepakankamu informuotumu lygiu, nes beveik 40 proc. respondentų nežino apie galimus pranešimo būdus:

Iš aukščiau nurodytų duomenų galima daryti išvadą, kad nors respondentų bendras teorinis informuotumas apie galimybę pranešti apie korupciją yra itin aukštas (86 proc.), konkrečių Ministerijos administruojamų įrankių („Pasitikėjimo linijos“ – 62 proc., Vidinio kanalo – 57 proc.) žinomumas yra nepakankamas ir rodo poreikį Ministerijai tobulinti informaciją apie pranešimų būdus.

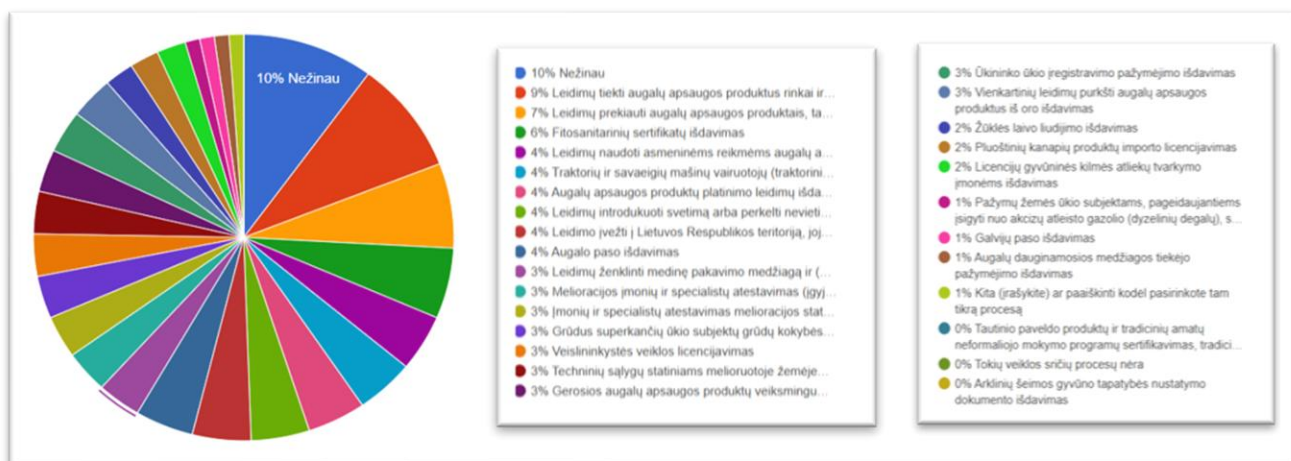
10. Atsakant į klausimą „*Kaip manote, kuriose Ministerijos veiklos – formuojant valstybės politiką, srityse yra ar yra galima korupcijos pasireiškimo tikimybė?*“ apklausos rezultatai pasiskirstė taip:

Tokie tyrimo duomenys rodo, kad finansavimo ir paramos skirstymo sritys: kaimo plėtra – 17 proc., tiesioginė parama – 13 proc., Augalininkystė – 10 proc., priskirtos prie didesnę korupcijos riziką turinčių sričių, kurios kartu sudaro pakankamai didelę 40 proc. dalį.

Vidutinės korupcijos rizikos sritims priskirtos žemės ūkio technika – 6 proc., ūkinių gyvūnų veislininkystė – 6 proc., veterinarija – 6 proc., maisto pramonė – 6 proc., kaimo vietovių žemės reikalai – 6 proc., mokslas, inovacijos ir žinių plėtra – 4 proc. maisto kokybė – 4 proc.

11. Atsakant į klausimą „Kaip manote, kuriose Ministerijos veiklos sričių procesuose yra ar yra galima korupcijos pasireiškimo tikimybė? atsakymai pasiskirstė tokia tvarka:

Šio klausimo atsakymai parodo, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė Ministerijos veiklos procesuose dažniausiai tapatinama su leidimų, sertifikatų bei licencijų išdavimo procesais. Didžiausios rizikos, respondentų akimis, siejamos su augalų apsaugos produktų reguliavimo bei fitosanitarinės kontrolės procedūromis (leidimai tiekti rinkai – 9 proc., leidimai prekiauti – 7 proc., fitosanitariniai sertifikatai – 6 proc.). Atvirame komentare išreikšta pastaba dėl galimo finansavimo sąlygų pritaikymo „politiniams užsakovams ir jų aplinkai“ rodo, kad prevencinis dėmesys privalo

būti skiriamas ne tik tiesioginiam paslaugų teikimui, bet ir investicinių projektų finansavimo sąlygų rengimo skaidrumo didinimui, teisėkūros procedūrų kontrolei bei galimų interesų konfliktų valdymui.

12. Apklausos dalyviai buvo klausiami „*Kuriose Ministerijos veiklos administruojamose priemonėse yra ar yra galima korupcijos pasireiškimo tikimybė?*“. Šiuo klausimu buvo siekiama identifikuoti konkrečias paramos, subsidijų bei investicijų programas, kuriose respondentai išvelgia didžiausią korupcijos pasireiškimo tikimybę. Apklausai pateikus detalų paramos priemonių sąrašą, atsakymai pasiskirstė tokia tvarka:

Ministerijos veiklos administruojamose priemonės	Anketų skaičius	Procentinė išraiška
8% Investicijos į žemės ūkio valdas	9	8%
6% Nežinau	7	6%
4% Investicijos į melioracijos sistemas	5	4%
4% Mokymai ir įgūdžių įgijimas	5	4%
4% Konsultavimo paslaugos	5	4%
4% Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas	5	4%
3% Laukinių paukščių apsauga už Natura 2000 teritorijos ribų	4	3%
3% Investicijos į bioekonomikos verslus	4	3%
3% Miško veisimas ir atkūrimas	4	3%
3% Parama Natura 2000 (miškuose)	3	3%
3% Parodomieji projektai ir informavimo veikla	3	3%
3% Miško priežiūra ir apsauga	3	3%
3% Smulkių-vidutinių ūkių plėtra	3	3%
3% Parama Natura 2000 (žemės ūkio paskirties žemėje)	3	3%
3% Laukinių paukščių apsauga už Natura 2000 teritorijos ribų	3	3%
3% Parama kreditų palūkanoms kompensuoti	3	3%
3% Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas (žuvininkystės priemonė)	3	3%
3% Tvarios investicijos į žemės ūkio valdas	3	3%
3% Labai smulkių ūkių plėtra	3	3%

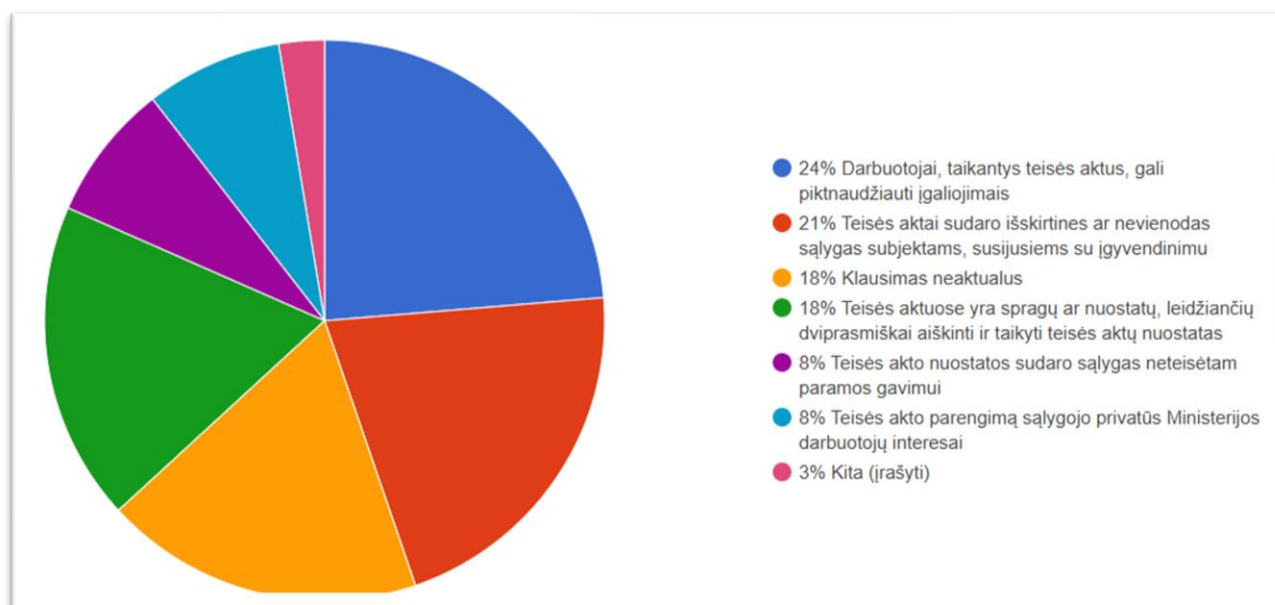
Iš šių duomenų matyti, kad didžiausia 8 proc. korupcijos pasireiškimo tikimybė išvelgta „*Investicijos į žemės ūkio valdas*“ priemonėje.

6 proc. respondentų pasirinko atsakymą „Nežinau“.

4 proc. atsakymų surinko „*Investicijos į melioracijos sistemas*“, „*Mokymai ir įgūdžių įgijimas*“, „*Konsultavimo paslaugos*“ bei „*Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas*“.

2 proc. rizika siejama su gamybinėmis, ekologinėmis ir vietos bendruomenių priemonėmis, t. y. „Tvariomis investicijomis į žemės ūkio valdas“, „Labai smulkių ūkių plėtra“, „LEADER programa“, „Trumpomis tiekimo grandinėmis“, „Ekologiniu ūkininkavimu“, „Jaunuolynų ugdymu“, „Pagalba kompensuojant garantinę įmoką“, „Gyvulių senųjų veislių išsaugojimu“, „Parama gamintojų organizacijoms (vaisiai/daržovės)“, „Mokslo bei akvakultūros bendradarbiavimu“ ir „Invazinių rūšių valdymu“.

13. Detalizuojant korupcijos rizikai priskirtas Ministerijos sritis apklausoje teirautasi „Kodėl taip manote?“ ir kokias teisėkūros ir piktnaudžiavimo rizikas respondentai įžvelgia. Gauti atsakymai pasiskirstė tokia tvarka:

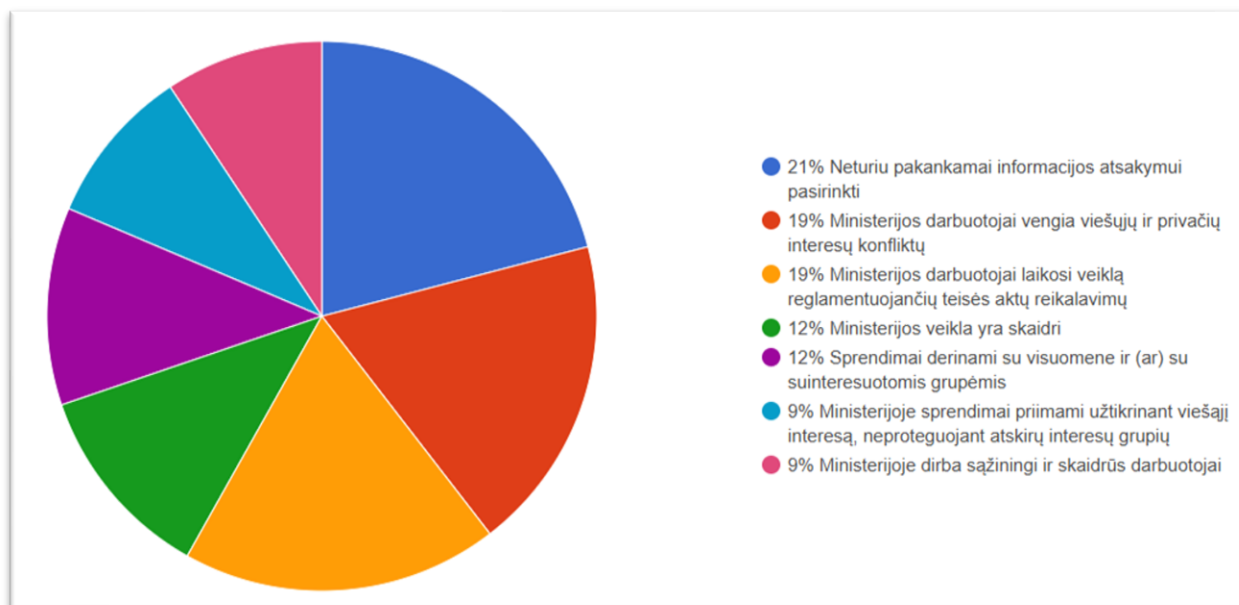
Šių duomenų visuma rodo, kad pagrindinės su teisės aktais ir jų taikymu siejamos korupcijos rizikos Ministerijoje yra žmogiškasis veiksnys ir teisėkūros kokybė. Pakankamai didelį susirūpinimą kelia atsakymai dėl darbuotojų piktnaudžiavimo įgaliojimais (24 proc.), nevienodų sąlygų sudarymo skirtingiems subjektams (21 proc.) bei dviprasmiškos teisės aktų nuostatų (18 proc.). Taip pat pateiktas vienas atviras komentaras, kuriuo respondentas detalizuoja savo įtarimus dėl *grūdų sektoriaus reguliavimo ir kontrolės trūkumus*:

- ✓ *Kainų manipuliacija ir pirkėjų schemas;*
- ✓ *Nelegalų/nekontroliuoją grūdų įvežimą;*
- ✓ *Kontrolės trūkumą.*

Šis atviras komentaras papildomai iliustruoja rinkos dalyvių nepasitikėjimą grūdų rinkos reguliavimu bei importo kontrole.

14. Paminėtina, kad klausimu „Pažymėkite Jūsų nuomone teisingus teiginius“ buvo siekiama išsiaiškinti, kaip respondentai vertina bendrai ministerijos veiklą skaidrumo aspektu. Atsakymuose

apklaustieji nurodė, kad vertina Ministerijoje teisės aktų laikymąsi (19 proc.) bei interesų konfliktų vengimą (19 proc.). Šio klausimo atsakymai pasiskirstė tokia tvarka:

15. Paklausus „Kokios, Jūsų nuomone, korupcijos prevencijos priemonės būtų efektyviausios Ministerijos veikloje?“ respondentai išreiškė kritišką požiūrį ir išskyrė kelias esmines problemas bei galimas priemones:

- ❖ Akcentavo, kad Ministerijoje išnyko vieši renginiai, konferencijos ir vieši svarstymai;
- ❖ Teigė, kad valstybinėse institucijose korupcija yra įsisenėjusi;
- ❖ Pažymėjo, kad pasigenda aiškių ir objektyvių vertinimo procedūrų (vertinant vaisių/uogų nušalimą);
- ❖ Reiškė kritiką, kad politinė komanda tenkina užsakovų užgaidas.

III DALIS GAUTI PASIŪLYMAI

Apklaustos metu buvo paprašyta pateikti pasiūlymus dėl Ministerijos veiklos skaidrumo ir korupcijos prevencijos priemonių tobulinimo. Atviroje skiltyje „*Kiti pasiūlymai, pastebėjimai, komentarai ir pan.*“ tekstinius įrašus pateikė tik 5 respondentai (iš jų vienas įrašas – tik simbolinis ženklas „-“). Tai rodo, kad absoliuti didžiosios dalies respondentų dauguma buvo pasyvūs ir savo atsakymus pateikė tik į uždarus klausimus. Nepaisant mažo komentavusiųjų skaičiaus kai kurie respondentai išreiškė itin atvirą, kritišką ir į įvairius sistemos lygmenis nukreiptą požiūrį.

Dėl aukščiausiojo lygmens (politinės) korupcijos ir interesų grupių:

- Pateikta nuomonė, kad eiliniai darbuotojai yra kur kas atsparesni korupcijai nei politinė vadovybė (ministrai, viceministrai, patarėjai).
- Akcentuota stambiųjų ūkininkų, įtakingų asociacijų ar tam tikrų politinių jėgų įtaka.

- Reikšta kritika dėl galimo paramos taisyklių pritaikymo stambiesiems subjektams, vadovybės nuolaidžiavimo ir protestų vengimo.

- Kritikuota valdomų įmonių ir ŽŪM sąveika, personalo kaita pagal politinę priklausomybę bei skaidrumo trūkumas.

Dėl realaus, o ne formalaus korupcijos prevencijos darbo:

- Kviesta veikti aktyviai – analizuoti tarnybų jau nustatytus atvejus ir patirtį pagal galimybes taikyti šiandienos sprendimams.

Dėl žemės valdymo ir institucinio pavaldumo problemų:

- Siūloma grąžinti Nacionalinę žemės tarnybą (NŽT) Žemės ūkio ministerijai, kritikuota esama tvarka ir paslaugų prieinamumas. Įvardytos galimos rizikos valstybinės žemės pirkimo, nuomos ir sklypų formavimo procedūrose, kur, respondentų manymu, gali būti piktnaudžiaujama tenkinant politikų ar kitų ne ūkininkų interesus.

IV DALIS APKLAUSOS IŠVADOS IR ĮŽVALGOS

Apklausoje metu užfiksuotas žemas respondentų aktyvumas (grįžtamojo ryšio rodiklis – 7,6 proc., anketą iki galo užpildė 21 respondentas). Dėl nepakankamos imties **gauti rezultatai atspindi tik mažos dalies socialinių partnerių nuomonę.**

Didžioji dalis respondentų (77 proc.) Ministerijos veiklos skaidrumą vertina teigiamai (48 proc.) arba neutraliai (29 proc.). 24 proc. apklaustųjų Ministerijos veiklos skaidrumą vertina neigiamai (14 proc. – blogai, 10 proc. – labai blogai).

Užfiksuotas respondentų nepakantumas korupcijai, nes 86 proc. apklaustųjų nurodė esantys pasirengę pranešti apie pastebėtus korupcijos atvejus. Be to, 100 proc. respondentų patvirtino per pastaruosius 12 mėnesių neturėję tiesioginės kyšininkavimo patirties bendraudami su Ministerijos darbuotojais.

Nepaisant deklaruojamo pasiruošimo pranešti apie pažeidimus, iš pateiktų apklausos rezultatų matyti, kad;

- ❖ apie „**Pasitikėjimo liniją**“ nežino **38 proc.** respondentų;
- ❖ apie įdiegtą **Vidinį pranešimų kanalą** nežino **43 proc.** respondentų;

Apklaustieji korupcijos pasireiškimo tikimybę sieja su paramos bei finansavimo skirstymu – Kaimo plėtros (17 proc.), Tiesioginės paramos (13 proc.) ir Augalininkystės (10 proc.) srityse (iš viso sudaro 40 proc. visų indikacijų).

Rizikingiausiomis laikomos šios administracinių paslaugų teikimo procedūros: leidimų tiekti rinkai ir prekiauti augalų apsaugos produktais išdavimas bei fitosanitarinė kontrolė.

Tarp konkrečių finansavimo priemonių didžiausia korupcijos rizika įvardyta priemonė „Investicijos į žemės ūkio valdas“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyrius numato didesnę dėmesį skirti informacijos, aktualios būtent išorės subjektams, sklaidai Ministerijos interneto puslapyje bei rizikingiausiomis įvardintų veiklos sričių stebėsenai / vertinimui antikorupciniu aspektu.